

Evaluatierapport proces Burgerberaad Duurzaamheid Sluis

Opsteller: Michelle Suij-Witte

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
2. De aanpak van G1000Sluis.....	5
3. De evaluatie.....	6
◦ Motivatie voor deelname en reden voor afhaken.....	6
◦ Representativiteit van de groep.....	6
◦ Communicatie voor, tijdens en na het proces.....	6
◦ Afstemming tussen instrument, doel en vraagstuk.....	7
◦ Rol- en taakduidelijkheid.....	8
◦ Succesfactoren en leerpunten van het Burgerberaad Duurzaamheid.....	9
4. Conclusies en aanbevelingen.....	10
◦ Conclusies.....	10
◦ Aanbevelingen.....	11
5. Bronnen en bijlagen.....	12
◦ Bronnen.....	12
◦ Bijlagen.....	13

1. Inleiding

Het Burgerberaad Duurzaamheid (2023) van de gemeente Sluis was een initiatief om inwoners en ondernemers van de gemeente actief te betrekken bij de beleidsvorming rondom duurzaamheid. Het burgerberaad werd georganiseerd in het kader van de bestuursopdracht en het daaropvolgende beleidsplan Duurzaamheid. De vraagstelling was: 'Hoe wordt Sluis duurzaam?

Het doel van deze evaluatie is om inzicht te krijgen in de sterke punten, uitdagingen, en leerpunten van het Burgerberaad. Dit document dient als reflectie voor de gemeente Sluis en betrokken partijen en helpt in de toekomst nieuwe participatietrajecten te verbeteren.

Deze evaluatie is gebaseerd op verschillende gesprekken en enquêtes die zijn uitgevoerd onder de betrokkenen. Er zijn gesprekken gevoerd met raadsleden, het college van burgemeester en wethouders, deelnemers van het Burgerberaad, de Monitorklankbordgroep, betrokken ambtenaren en G1000.nu (hierna G1000). Daarnaast zijn er enquêtes uitgezet onder zowel de raadsleden als de deelnemers van het Burgerberaad.

Wat is een Burgerberaad?

Een burgerberaad is een vorm van burgerparticipatie waarbij een groep gelote burgers samenkomt om, op basis van goede dialoog, advies te geven over een (beleids)vraagstuk. Burgerberaden zijn een relatief nieuw fenomeen in Nederland en worden vooral ingezet voor complexe vraagstukken. De opzet van een burgerberaad kan verschillen per vraagstuk: in vorm, duur, organisatie, en de mate van betrokkenheid van verschillende partijen. Elk traject biedt waardevolle lessen die toekomstige processen kunnen verbeteren. Het Burgerberaad Duurzaamheid Sluis was het eerste gemeentelijke Zeeuwse burgerberaad."

2. De aanpak voor G1000Sluis

Het Burgerberaad Duurzaamheid Sluis werd begeleid door het bureau G1000. G1000 hanteert een specifieke vorm voor het organiseren van burgerberaden, waarbij de nadruk ligt op het betrekken van de gemeenschap, eigenaarschap creëren bij de deelnemers, en het opbouwen van vertrouwen tussen burgers en overheid. Dit betekent dat hun aanpak verschilt van traditionele participatietrajecten waarin meestal het advies voor het vraagstuk centraal staat.

In plaats daarvan beschouwt G1000 een burgerberaad als een manier om burgers actief te betrekken bij het bespreken van problemen en het ontwikkelen van oplossingen, zonder dat de politiek hier direct sturend in is. Het proces richt zich op het versterken van onderling begrip en het bouwen van bruggen tussen burgers en overheid, waarbij gezamenlijk eigenaarschap over de uitkomsten het belangrijkste doel is.

Proeverijen

Voorafgaand aan het Burgerberaad in Sluis heeft G1000 hun aanpak gedeeld met de betrokken ambtenaren, raadsleden en stakeholders tijdens speciale sessies, die zij "proeverijen" noemen. Daarnaast heeft de gemeenteraad twee presentaties gehad. Tijdens deze bijeenkomsten en presentaties kregen de ambtenaren en raadsleden de kans om kennis te maken met de manier van werken van G1000 en hun visie op burgerberaden. Deze proeverijen waren bedoeld om iedereen bekend te maken met het proces en om het belang van eigenaarschap en betrokkenheid duidelijk te maken. De vraagstelling was bewust breed geformuleerd: "Hoe wordt Sluis duurzaam?" Dit sloot aan bij de werkwijze van G1000, die streeft naar open dialoog en brede betrokkenheid.

Start Burgerberaad Duurzaamheid Sluis

Het Burgerberaad Duurzaamheid Sluis vond plaats in 2023. Begin april werden er 10.000 inwoners van de gemeente Sluis aangeschreven om zich op te geven voor het beraad. Het doel was om 500 inwoners in te loten voor de Burgertop, maar uiteindelijk reageerden 207 inwoners. Daarnaast meldden 21 inwoners zich aan als "Vrijdenker." Naast de ingelote burgers en de vrijdenkers sloten raadsleden en ambtenaren aan om toe te horen en mee te denken.

De vraagstelling: Hoe wordt Sluis duurzaam?

De centrale vraag "Hoe wordt Sluis duurzaam?" werd bewust breed geformuleerd om een open en inclusieve discussie te faciliteren. Dit sluit aan bij de filosofie van G1000.

G1000's vaste fasen van een Burgerberaad

De aanpak van G1000 bestaat uit een aantal vaste fasen, die ook in het Burgerberaad van Sluis zijn toegepast:

1. De Burgertop: Dit is de eerste bijeenkomst, waarbij een brede groep burgers samenkomt om de agenda van het beraad te bepalen. Het doel van deze fase is om een gemeenschappelijke basis te vinden en samen de belangrijkste onderwerpen te bepalen. De Burgertop van Sluis vond plaats op 15 april, met 175 deelnemers die samen de agenda bepaalden.
2. Het Burgerforum: In deze fase werkt een kleinere groep deelnemers, verdeeld over verschillende werkplaatsen, verder aan de uitwerking van de voorstellen. Inspiratoren en kennisdragers delen hun expertise. Er wordt gediscussieerd over mogelijke oplossingen en deze oplossingen worden vertaald in voorstellen. In totaal waren er bij het Burgerberaad Sluis negen werkplaatsen, waar beslispunten over de verschillende thema's werden uitgewerkt.
3. De Burgerraad: In de slotbijeenkomst worden de uitgewerkte voorstellen aan drie panels gepresenteerd en wordt de grotere groep deelnemers gevraagd te stemmen. De voorstellen die voldoende steun krijgen vormen samen het Burgerakkoord, dat als basis dient voor verdere beleidsvorming. De slotbijeenkomst van Sluis vond op 8 juli plaats en had 76 stemgerechtigde deelnemers die stemden over de voorgestelde beslispunten.
4. Monitorklankbordgroep: Aan het einde van het burgerberaad wordt er een monitorklankbordgroep opgericht, bestaande uit deelnemers van het burgerberaad. Deze groep monitort en dient als klankbord voor de voortgang en de implementatie van de beslispunten uit het burgerakkoord. Tijdens de Burgerraad Sluis werd de monitorklankbordgroep opgericht. In totaal meldden 22 deelnemers zich hiervoor aan.

3. De evaluatie

Tijdens de evaluatie van het Burgerberaad Duurzaamheid zijn er verschillende gesprekken gevoerd met betrokken partijen, waaronder raadsleden, collegeleden, ambtenaren, deelnemers van het Burgerberaad, de Monitorklankbordgroep en een medewerker van G1000. Daarnaast zijn er enquêtes uitgezet onder de raadsleden en de deelnemers van het Burgerberaad.

Motivatie voor deelname en reden voor afhaken

De motivatie om deel te nemen, door te gaan of later af te haken is erg persoonsafhankelijk.

Motivatie voor deelname

Uit de enquêteresultaten blijkt dat deelnemers om verschillende redenen aan het Burgerberaad meededen. Veel deelnemers waren nieuwsgierig naar het proces en wilden meer leren over het concept van een burgerberaad. Anderen hadden een sterke interesse in het thema duurzaamheid en vonden dit een erg belangrijk onderwerp, of voelden zich persoonlijk betrokken bij aanverwante onderwerpen. Sommigen gaven aan dat ze specifieke belangen hadden die met duurzaamheid te maken hebben en zagen deelname als een kans om deze belangen te behartigen.

Redenen om af te haken

Enkele deelnemers gaven direct aan waarom ze besloten niet door te gaan met het proces. De meest genoemde reden was dat de bijeenkomsten te veel tijd in beslag namen en de geplande dag niet goed uitkwam. Voor veel deelnemers bleek de tijdsinvestering uiteindelijk te groot, waardoor ze het traject niet konden voltooien. De actieve deelnemers gaven in hun gesprek aan dat zij van verschillende afhakers hadden begrepen dat zij tijdens de werkplaatsen afhaakten vanwege de frustratie over het proces en dat hun inbreng tijdens de gesprekken met de andere deelnemers onvoldoende gehoord werd.

Representativiteit van de groep

Uit de gesprekken bleek dat de representativiteit van de groep een belangrijk aandachtspunt was. Zowel raads- en collegeleden, ambtenaren als deelnemers gaven aan twijfels te hebben over de mate waarin de groep een afspiegeling vormde van de Sluisse bevolking. De gegevens laten (zie hiervoor bijlage 2) zien dat de leeftijds-categorie van 61 t/m 75 jaar relatief sterk vertegenwoordigd is in de Burgertop, terwijl jongere generaties (met name 16 t/m 30 jaar) en de oudste groep (76 jaar en ouder) minder vertegenwoordigd zijn. Dit wijkt af van de verdeling binnen de BRP-gegevens van de gemeente Sluis. De balans tussen mannen en vrouwen in de Burgertop komt echter grotendeels overeen met die binnen de BRP-gegevens, wat wijst op een redelijk goede verdeling tussen man en vrouw.

Loting

Voor de G1000Sluis zijn 10.000 inwoners van de gemeente Sluis uitgenodigd om zich aan te melden voor het burgerberaad. Het oorspronkelijke plan was om een gestratificeerde loting uit te voeren, zodat de ingelote deelnemers een representatieve afspiegeling van de bevolking van de gemeente Sluis zouden vormen. Uiteindelijk hebben 128 inwoners (zie bijlage 3) gereageerd op de uitnodiging (exclusief de andere groepen die deelnamen). Vanwege dit aantal is besloten om alle aangemelde inwoners direct op te nemen in het burgerberaad. Naast de ingelote deelnemers deden er ook vrienden (niet ingelote inwoners), ambtenaren, politici en werkgevers mee aan het burgerberaad. Een waarnemer zag toe op het proces.

Communicatie voor, tijdens en na het proces

In dit onderdeel gaan we in op de communicatie en de verwachtingen ten aanzien van het burgerberaad. De communicatie en de verwachtingen waren vanuit het perspectief van alle partijen anders vanwege ieders rol en verplichtingen.

De geënquêteerde deelnemers beoordelen de communicatie en de informatievoorziening tijdens het proces met een 6.1.

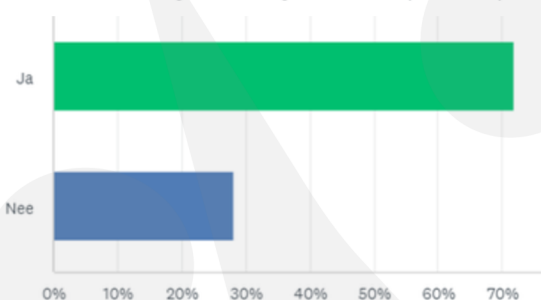
6,1★
Gemiddelde waardering

Positieve aspecten van communicatie

- **Openheid tijdens bijeenkomsten:** De deelnemers waardeerden de open communicatie tussen de deelnemers tijdens de bijeenkomsten. Er was ruimte voor iedereen om standpunten te delen, waardoor een constructieve sfeer ontstond. Een groot deel van de deelnemers voelde zich gehoord en serieus genomen, wat bijdroeg aan een gevoel van saamhorigheid.

Vond u dat uw mening voldoende gehoord werd tijdens de bijeenkomsten?

- **Ondersteuning door ambtenaren:** De aanwezigheid en ondersteuning van ambtenaren werd positief ervaren. Ze boden context en achtergrondinformatie over duurzaamheidsvraagstukken, wat bijdroeg aan het begrip en de betrokkenheid van de deelnemers.
- **Procesbegeleider vanuit G1000:** Vanuit G1000 was er een procesbegeleider aangesteld. Deelnemers gaven aan erg tevreden te zijn over de snelle en toegankelijke communicatie met de medewerker.

Verbeterpunten in communicatie:

- **Communicatie over proces en aanstellen monitorklankbordgroep:** De deelnemers gaven aan dat er naar hun beleving onvoldoende openheid heeft plaatsgevonden over het verloop van het proces. Zo wist een groot deel van de deelnemers niet dat er een monitorklankbordgroep werd aangesteld. G1000 gaf aan dat de deelnemers tijdens het proces veel informatie moeten verwerken, waardoor ervoor gekozen was om het aanstellen van een monitorklankbordgroep alleen te delen met de schakelaars van de werkplaatsen. Veel deelnemers voelden zich overvallen door het aanstellen van de monitorklankbordgroep tijdens de laatste bijeenkomst en hadden hier van te voren graag informatie over willen ontvangen.
- **Communicatie over het vervolg:** Deelnemers willen graag meer toegankelijke en begrijpelijke informatie over de opvolging van hun beslispunten. Het vervolg werd na de bijeenkomsten een aantal keer gedeeld via een nieuwsbrief van G1000, maar hield naar hun beleving snel op. Deelnemers willen weten of hun beslispunten daadwerkelijk zijn opgevolgd. Bij aanvang van het proces is er tussen G1000 en de gemeente afgesproken dat alle deelnemerscontacten via G1000 verliepen, waardoor de gemeente de contactgegevens van de deelnemers niet in bezit heeft. De deelnemers gaven aan dat de overdracht van de gegevens vooraf met hun toestemming geregeld had kunnen worden, waardoor de gemeente de deelnemers zonder tussenkomst van G1000 verder kon informeren over het vervolg. De deelnemers gaven aan dat zij ook weinig terugkoppeling kregen van de monitorklankbordgroep die de taak heeft om de opvolging van de beslispunten verder te monitoren. De monitorklankbordgroep vond de communicatie met de deelnemers hierover ook erg belangrijk. Daarom nemen ze binnenkort via G1000 contact op met de deelnemers.

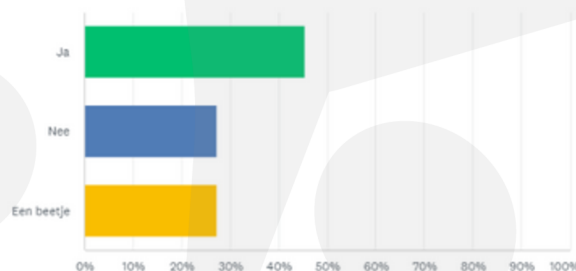
Afstemming tussen instrument, doel en vraagstuk

In dit onderdeel wordt teruggekeken in hoeverre het Burgerberaad als instrument geschikt was voor dit specifieke vraagstuk. Hierbij kijken we naar de vraag-

stelling, de begrijpelijkheid voor de deelnemers en de mate waarin het proces uiteindelijk heeft gezorgd voor heldere voorstellen.

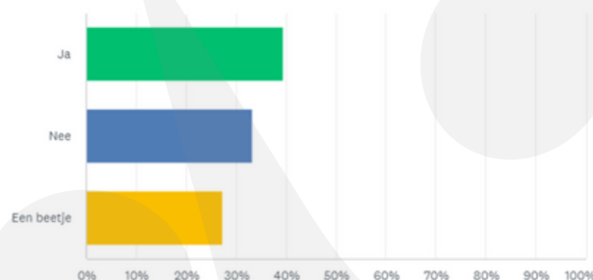
- **Burgerberaad bij complexe vraagstukken:** Bijna alle partijen gaven aan het instrument burgerberaad alleen te willen toepassen bij complexe vraagstukken. Duurzaamheid was volgens veel partijen een complex vraagstuk en daarvoor vonden zij dat een burgerberaad een goed middel was.
- **Begrijpelijkheid van de vraagstelling:** Uit de enquête blijkt dat 46% van de deelnemers de vraagstelling duidelijk vond, terwijl 27% dit niet vond en de overige 27% deze slechts enigszins duidelijk vond. De belangrijkste reden voor de onduidelijkheid was dat de vraagstelling te breed geformuleerd was. Hierdoor kwamen er onderwerpen aan bod, zoals zorg en mobiliteit, die volgens sommige deelnemers minder tot niet relevant waren voor het thema duurzaamheid. Uit de groepsinterviews met ambtenaren, collegeleden en raadsleden bleek dat zij ook twijfelden of de vraagstelling voldoende duidelijk was.

Was de vraagstelling 'Hoe wordt Sluis duurzaam' van het burgerberaad voldoende duidelijk?

- **Tevredenheid over de beslispunten:** Ondanks de trots dat het is gelukt om met zoveel mensen en uiteenlopende meningen een Burgerakkoord op te stellen, uiten vrijwel alle betrokken partijen enige kritiek op de uitkomsten van het burgerberaad. Ze vonden dat het aantal beslispunten te groot en te breed was, wat het Burgerakkoord onoverzichtelijk maakt. Hierdoor zijn de meningen van deelnemers over de tevredenheid met de uitkomsten erg verdeeld.

Bent u tevreden met de opgeleverde beslispunten?

De Monitorklankbordgroep benadrukte dat de titels van de beslispunten geen goed beeld geven van het Burgerakkoord. Zij vinden dat de onderbouwing essentieel is om de beslispunten goed te begrijpen. Ze merkten op dat de presentatie van de beslispunten met enkel de titels, ertoe leidt dat deze door verschillende partijen verkeerd worden geïnterpreteerd.

Ambtenaren gaven aan dat een deel van de beslispunten goed toepasbaar is in het beleid en dat ze hiermee aan de slag zijn. Dat wil zeggen: onderzoeken of het beslispunt geheel of gedeeltelijk kan worden geïmplementeerd in bijvoorbeeld een beleids- of projectvoorstel. Tegelijkertijd zijn er ook beslispunten waarvoor de gemeente bijvoorbeeld geen bevoegdheid heeft, waarvoor al beleid is vastgesteld, of waarvoor al vergunningen zijn verleend.

Deelnemers en de monitorklankbordgroep geven aan dat er nog een belangrijk open einde is bij beslispunt 3.5 en 3.6. Dit beslispunt gaat juist over een heel belangrijk onderwerp, namelijk het opwekken van groene energie op grotere schaal zoals zonneparken. Alle partijen geven aan het een gemiste kans te vinden dat juist dit beslispunt onvoldoende is uitgewerkt, omdat in eerste instantie het burgerberaad geïnitieerd was vanwege de kwestie over grote zonneparken en windmolens, denk hierbij bijvoorbeeld aan de tiphogte.

G1000 gaf aan dat het geen probleem hoeft te zijn als bepaalde beslispunten niet kunnen worden uitgevoerd, zolang ze maar goed onderbouwd worden afgewezen. College- en raadsleden maakten zich echter zorgen dat het afwijzen van beslispunten het vertrouwen tussen burgers en overheid kan schaden. Het risico is dat een onderbouwing voor de ene partij wel voldoende kan zijn, maar voor de andere niet.

Rol- en taakduidelijkheid

Tijdens het Burgerberaad was de rol- en taakverdeling vooraf over het algemeen duidelijk gecommuniceerd. Echter, uit de evaluatiegesprekken bleek dat deelnemers, ambtenaren, raadsleden en de Monitorklankbordgroep in de praktijk moeite hadden om hun rol goed in te vullen of de rol van anderen volledig te begrijpen.

Veel deelnemers gaven aan dat hun rol en taak duidelijk waren tijdens het proces, maar er ontstond verwarring over de rol van de ambtenaren. Deelnemers vonden het raar dat ambtenaren ook mee mochten stemmen. Hierbij was er een onderscheid tussen deelnemende ambtenaren en ambtenaren die hielpen bij de organisatie, zij mochten niet meestemmen.

De ambtenaren vervulden meerdere rollen, zoals het faciliteren van de bijeenkomsten, het delen van expertise en het ondersteunen van de werkplaatsen. Sommige ambtenaren hadden moeite om hun rol als neutrale ondersteuner goed in te vullen, aangezien ze inhoudelijk betrokken waren bij duurzaamheid. Zij volgden hierbij het concept van G1000 om zich absoluut niet te mengen in inhoudelijke discussies, terwijl zij regelmatig wel vragen kregen van deelnemers.

Raadsleden vonden het soms lastig om hun rol in het Burgerberaad goed uit te voeren. Hoewel ze niet actief deelnamen aan de discussies, waren sommigen aanwezig om te observeren en luisteren naar de zorgen van de burgers. Het vinden van een balans tussen betrokkenheid en observeren was daarbij een uitdaging. Ook hadden sommige raadsleden de indruk dat de rol van de gemeenteraad en de opvolging van beslispunten niet altijd duidelijk was voor de deelnemers.

De Monitorklankbordgroep heeft als taak het monitoren van de opvolging van de beslispunten en fungeren als klankbord voor de gemeente en andere partijen. Alle partijen zien deze rol ook voor de monitorklankbordgroep weggelegd. Daarnaast staat in beslispunt 3.6 het volgende: Samen met de monitor klankbordgroep van het Burgerberaad de ontbrekende kaders en randvoorwaarden verder invulling te geven. Dit beslispunt verwijst naar beslispunt 3.5. Leden van de monitorklankbordgroep zien het ook als hun taak om beslispunt 3.5 daardoor verder uit te werken. Hier was bij de deelnemers die niet in de monitorklankbordgroep zitten ondanks het vastgestelde beslispunt, geen draagvlak voor.

Intern bij enkele leden van de groep en bij andere groepen ontstond het idee dat de Monitorklankbordgroep beslispunten anders uitlegt of uitwerkt dan bedoeld is of waar er geen draagvlak voor zou zijn binnen het burgerberaad. De leden van de monitorklankbordgroep gaven aan dat dit kan komen doordat onderbouwingen van beslispunten mogelijk op verschillende manieren geïnterpreteerd kunnen worden. Dit zorgt onnodig voor frustratie en wrijving, omdat de leden van de Monitorklankbordgroep juist volgens de afgesproken taak willen werken en dit op een manier met draagvlak van de deelnemers willen doen. Daarom ondernemen zij nu stappen om het contact met andere partijen, zoals de raadsleden en deelnemers, te verbeteren.

De gemeenteraad stelde daarnaast de vraag of de Monitorklankbordgroep wel een representatieve afspiegeling was van de oorspronkelijke deelnemers aan het Burgerberaad. Deze vraag ontstond mede doordat er intern onenigheid zou zijn over de opvolging van beslispunten. De raadsleden maakten zich zorgen dat een beperkte vertegenwoordiging en te zwaarwegende belangen binnen de Monitorklankbordgroep zou kunnen leiden tot een eenzijdige invulling van de beslispunten.

Ambtelijk wordt er momenteel een voorstel voorbereid om tot duidelijke samenwerkingsafspraken te komen tussen de gemeente en de Monitorklankbordgroep.

De monitorklankbordgroep gaf ook aan dat er tijdens de inwerkperiode te snel van hen verwacht werd dat ze inhoudelijk aan de slag gingen met het duurzaamheidsbeleid, terwijl hun rolverdeling en onderlinge samenwerking nog onvoldoende helder waren. De ambtelijke toelichting hiervoor was dat op basis van de bestuurlijke jaaragenda, met de deadline voor het opleveren van het beleidsplan duurzaamheid, de beleidsvormingsperiode kort was, waardoor er voortvarend gehandeld moest worden.

Succesfactoren en leerpunten van het Burgerberaad Duurzaamheid

In ieder traject zijn er succesfactoren en belangrijke lessen te leren. Deze ervaringen kunnen worden meegenomen in toekomstige participatietrajecten. Alle partijen hebben hun succesfactoren en leerpunten gedeeld.

Succesfactoren

- **Betrokkenheid en inspraak:** Veel deelnemers waardeerden de kans om zonder politieke betrokkenheid mee te denken over het onderwerp duurzaamheid. Alle groepen waren onder de indruk van de hoge opkomst tijdens de eerste bijeenkomst en waardeerden dat zoveel mensen bereid waren om mee te praten.
- **Samenwerking en diversiteit:** Hoewel de groep als minder divers werd ervaren, benoemden deelnemers vaak dat het samenwerken en luisteren naar mensen met verschillende achtergronden en meningen een waardevol aspect van het proces was. 71% van de geënquêteerde deelnemers gaf aan dat zij het gevoel hadden gehoord te worden. Het overleg tussen mensen met diverse perspectieven, kennis en achtergronden zorgde voor het vinden van originele oplossingen.

- **Creëren van eigenaarschap:** Betrokken deelnemers geven aan eigenaarschap te voelen over het onderwerp duurzaamheid en de beslispunten. Het creëren van dit eigenaarschap is ook een belangrijk streven van G1000 en zeker gecreëerd onder een deel van de deelnemers.
- **Goede opzet en catering:** Er is geregeld gedeeld dat men de opzet van het burgerberaad een goed concept vindt en dat de catering goed geregeld was.
- **Aanwezigheid van ambtenaren:** Veel partijen gaven aan de aanwezigheid van ambtenaren positief te hebben ervaren. De ambtenaren deelden belangrijke inzichten, waardoor de beslispunten beter uitgewerkt werden.

Uitdagingen en verbeterpunten

- **Te brede vraagstelling:** Bijna alle partijen gaven aan dat ze een concrete en afgebakende vraagstelling misten. Hierdoor zijn er veel beslispunten aangeleverd, die niet per se binnen het beleidsplan duurzaamheid passen. Hier was de ambtelijke organisatie, maar ook het bestuur niet op voorbereid.
- **Delen van informatie:** De deelnemers hadden vanaf het begin van het proces alle relevante informatie willen krijgen over het beleidsplan duurzaamheid. Later waren zij verbaasd toen bleek dat er al pijlers waren vastgesteld voor het nieuwe beleid. Als deze eerder gedeeld waren, dan hadden de thema's van de werkgroepen hierop aan kunnen sluiten. Ambtenaren gaven aan een inhoudelijk document te hebben voorbereid, waaronder de drie pijlers en nog meer relevante informatie gedeeld werden. Zij merkten op dat deze informatie niet goed tot de deelnemers gekomen is.
- **Creëren en behoud van diversiteit:** Alle partijen hadden het gevoel dat de gemiddelde leeftijd in de groep erg hoog lag. Zeker naarmate het proces vorderde vielen er naar het gevoel van de partijen vooral de jongere generaties sneller af. Dit is op basis van de cijfers waargenomen. Extra inzet voor het creëren van meer input vanuit verschillende groepen is voor alle partijen een erg belangrijk aandachtspunt.
- **Te grote tijdsinvestering:** Deelnemers gaven aan vooral de zaterdagen erg lang te vinden en dat er om te grote tijdsinvestering werd gevraagd. Volgens verschillende groepen was dit ook een belangrijke motivatie om niet meer deel te nemen aan het burgerberaad. Het vragen van te veel tijd aan inwoners in participatietrajecten is een belangrijk aandachtspunt.

- **Hogere drempel voor beslispunten:** De deelnemers en ambtenaren vonden dat de drempel voor het aannemen van een besispunt (bij meer dan 50% van de stemmen) achteraf gezien te laag. Deze marge had voor deze partijen hoger moeten liggen.
- **Meer flexibiliteit in het proces:** Alhoewel deelnemers en ambtenaren aangaven het concept en de opzet van het burgerberaad te waarderen, waren ze van mening dat de inhoud van de bijeenkomsten te star was. Zij wilden meer vrijheid in het aandragen van verbeterpunten tijdens het proces. Een tussentijdse evaluatie van het proces en afstemming tussen verschillende partijen had hier volgens hen bij kunnen helpen.
- **Te grote druk op de organisatie:** Vooraf was voor de ambtenaren en de collegeleden niet bekend dat bij de organisatie van een burgerberaad veel tijd van de organisatie vergde. Met name de collegeleden dachten dat ze met het aanstellen van het bureau ontzorgd zouden worden voor de organisatie van het burgerberaad. Ambtenaren gaven aan tijdens het proces veel druk hebben ervaren over de organisatie van de bijeenkomsten. Zo was er volgens hen te veel aandacht voor details en lag de uitvoering in de facilitering met name bij hen. Dit was van tevoren niet duidelijk met hen gecommuniceerd.

4. Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

- **Betrokkenheid en inspraak:** Het Burgerberaad heeft geleid tot een hoge betrokkenheid en inspraak van inwoners, waarbij een grote opkomst bij de eerste bijeenkomst een positieve impuls gaf aan het proces. Veel deelnemers waardeerden de kans om zonder politieke betrokkenheid mee te denken over duurzaamheid.
 - **Samenwerking en diversiteit:** Het samenwerken en luisteren naar mensen met verschillende achtergronden heeft waardevolle uitwisselingen en originele oplossingen opgeleverd. Toch bleek het moeilijk om gedurende het hele proces diversiteit in leeftijd en achtergronden te behouden. De geplande gestratificeerde loting is vanwege een te weinig aantal aanmeldingen, tijdens het lotingsproces niet uitgevoerd.
 - **Eigenaarschap en saamhorigheid:** Er is eigenaarschap gecreëerd bij in ieder geval de leden van de monitorklankbordgroep.
 - **Duidelijkheid van rol- en taakverdeling:** Hoewel de rol- en taakverdeling vooraf duidelijk gecommuniceerd was, bleek dit in de praktijk soms verwarrend.
- Dit gold voor alle partijen, inclusief deelnemers, raadsleden, ambtenaren en de Monitorklankbordgroep. Voor deze laatste partij werd aandacht gevraagd voor meer tijd tijdens de inwerkperiode zonder gelijk de inhoud in te gaan.
- **Rol en taak van de Monitorklankbordgroep:** De Monitorklankbordgroep is verantwoordelijk voor het monitoren van de beslispunten en fungeren als klankbord voor de gemeente. De gemeenteraad heeft twijfels over de representativiteit van de groep en te zwaarwegende belangen van leden. Daarnaast is er onder de andere deelnemers, ondanks het vaststellen van het besispunt, geen draagvlak voor de verdere uitwerking van besispunt 3.5 door de Monitorklankbordgroep. Ambtelijk wordt er een voorstel uitgewerkt om tot nadere samenwerkingsafspraken te komen tussen de gemeente en de Monitorklankbordgroep.
 - **De vraagstelling:** De vraagstelling van het Burgerberaad was volgens alle betrokken partijen te breed, wat leidde tot veel extra beslispunten die niet allemaal passen binnen het beleidsplan duurzaamheid. Dit maakt het Burgerakkoord onoverzichtelijk.
 - **Burgerberaad het juiste middel:** Bijna alle partijen waren het erover eens dat het burgerberaad een goed middel was voor een complex onderwerp als duurzaamheid, mits de vraagstelling voldoende afgebakend is.
 - **Presentatie beslispunten met onderbouwing:** Doordat de onderbouwing van de beslispunten in een ander document staan, worden de titels van de beslispunten regelmatig op een verkeerde manier geïnterpreteerd.
 - **Communicatie en informatievoorziening:** De communicatie tijdens het proces werd als open en constructief ervaren, vooral tijdens de bijeenkomsten. Toch waren er verbeterpunten rondom de communicatie over het proces en de opvolging van beslispunten. Deelnemers gaven aan graag alle relevante informatie vooraf te willen ontvangen en te willen weten wat er met hun inbreng gebeurt na afloop van het beraad.
 - **Tijdsinvestering en flexibiliteit:** De tijdsinvestering, vooral de lange zaterdagen, bleek voor veel deelnemers te belastend. Dit was een belangrijke reden voor afhaken. Ook gaven deelnemers aan dat er meer flexibiliteit in het proces zou moeten zijn, zodat zij tussentijds verbeteringen konden aandragen.
 - **Hoge organisatiedruk:** De organisatie van het Burgerberaad bleek meer tijd en inzet te vragen van ambtenaren en collegeleden dan verwacht. Met name ambtenaren voelden veel druk tijdens de uitvoering.

- **Hogere drempel voor beslispunten:** De drempel voor het aannemen van beslispunten (meer dan 50% van de stemmen) werd als te laag ervaren.
- **Beperkte aanname van beslispunten:** Verschillende groepen gaven aan het aantal beslispunten te veel te vinden. Zij stelden voor om een maximaal aantal beslispunten door te laten.
- **Afronding van alle belangrijke vraagstukken:** Beslispunt 3.5 is vanwege tijdsdruk onvoldoende uitgewerkt. Hierbij is volgens verschillende partijen op één van de belangrijkste onderdelen geen goed voorstel voorgelegd vanuit het burgerberaad.

Aanbevelingen

- **Duidelijkheid over rollen:** Besteed aandacht aan een duidelijke rol- en taakverdeling, zowel vooraf als tijdens het proces. Zorg vooral bij intensieve participatietrajecten voor tussentijdse evaluaties en verduidelijk rollen waar nodig, zodat verwarring wordt voorkomen.
- **Extra inzet op diversiteit:** Besteed extra aandacht aan het behouden van diversiteit in de groep deelnemers, bijvoorbeeld door specifieke wervingsmethoden voor jongeren of andere ondervertegenwoordigde groepen. Jongeren kunnen via school betrokken worden. Als in de toekomst opnieuw gebruik wordt gemaakt van een loting, en de gestelde criteria voor een gestratificeerde loting niet kunnen worden toegepast, is het aan te raden om het aantal deelnemers te beperken tot een haalbaar aantal voor een gestratificeerde loting, of om een grotere groep inwoners uit te nodigen om deel te nemen.
- **Realistische tijdsinvestering:** Zorg voor een realistische tijdsinvestering die voor veel burgers haalbaar is. Overweeg kortere bijeenkomsten en meer flexibiliteit, bijvoorbeeld door online mogelijkheden aan te bieden. Wees bij het vragen van een lange en intensieve tijdsinvestering van tevoren duidelijk naar deelnemers.
- **Opvolging van beslispunten en terugkoppeling:** Zorg ervoor dat deelnemers goed geïnformeerd blijven over wat er met de beslispunten gebeurt, ook na het afronden van het proces. Er moet duidelijke communicatie zijn over de rol van de Monitorklankbordgroep en de manier waarop zij beslispunten verder uitwerken. Daarnaast is het belangrijk om te zorgen voor een representatieve samenstelling van de Monitorklankbordgroep, waarbij deelnemers geen te zwaarwegend eigen belang hebben. Een directe communicatielijn tussen de gemeente en de deelnemers en/of betrokken partijen is in toekomstige processen aan te raden.
- **Beslispunt 3.5:** Beslispunt 3.5 vraagt om nadere uitwerking. Werk dit samen met input van deelnemers en eventueel andere inwoners uit voor een breed gedragen advies.
- **Flexibiliteit tijdens het proces en tussentijdse evaluatie:** Introduceer meer flexibiliteit in het proces, zo-dat deelnemers actief verbeteringen kunnen aandragen. Overweeg tussentijdse evaluaties om processen waar nodig bij te sturen en af te stemmen met alle betrokken partijen.
- **Organisatiedruk vooraf inschatten:** Maak vooraf een realistische inschatting van de organisatiedruk en de benodigde inzet van ambtenaren en andere betrokkenen. Overweeg externe ondersteuning waar nodig om deze druk te verlichten en maak over de taakverdeling duidelijke afspraken.
- **Verhoging van de drempel voor aannemen van beslispunten:** Overweeg een hogere drempel voor het aannemen van beslispunten om een sterker draagvlak te creëren. Dit kan bijdragen aan een grotere acceptatie en vermindert de kans op onuitvoerbare beslissingen.

5. Bronnen en bijlagen

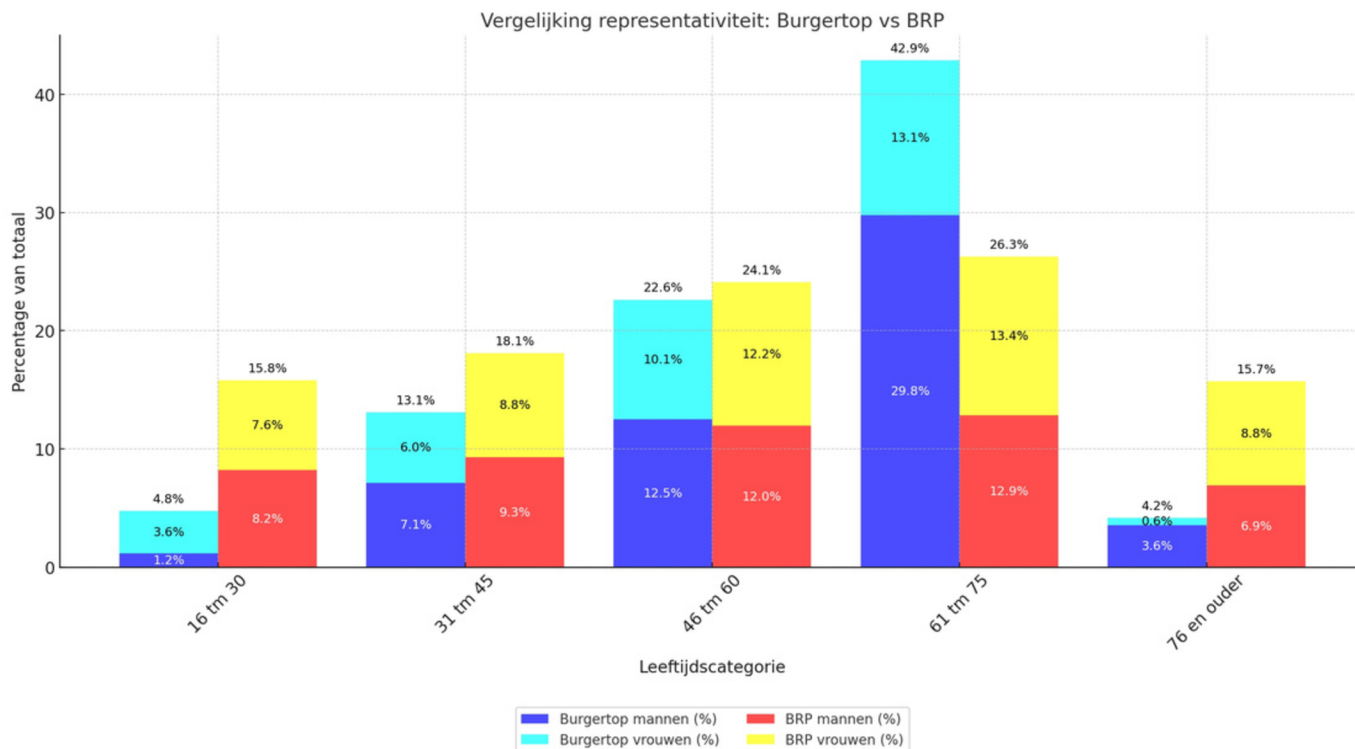
Bronnen

- Gesprekken met:
 - 17 september 2024: Raadsleden, bij het gesprek waren 11 raadsleden of fractieassistenten aanwezig;
 - 24 september 2024: Ambtenaren, bij het gesprek waren 10 ambtenaren aanwezig;
 - 24 september 2024: Monitorklankbordgroep, bij het gesprek waren 8 leden van de monitorklankbordgroep aanwezig;
 - 1 oktober 2024: Collegeleden, bij het gesprek waren het voltallige college en de gemeentesecretaris aanwezig;
 - 3 oktober 2024: deelnemers, bij het gesprek waren 14 deelnemers aanwezig;
 - 10 oktober 2024: G1000.nu, medewerker G1000.nu.
- Het Burgerakkoord burgerberaad G1000Sluis: [G1000Sluis-Burgerakkoord.pdf](#)
- Voorstellen burgerberaad G1000Sluis: [G1000Sluis - alle voorstellen en presentaties](#)
- Verslaglegging en procesinformatie: [G1000Sluis |](#)
- Enquêteresultaten deelnemers: ingevuld door 33 deelnemers

Bijlagen

- Bijlage 1: Enquêteresultaten deelnemers
- Bijlage 2: Grafiek overzicht deelnemers leeftijden en gender vs. BRP
- Bijlage 3: Grafiek overzicht type deelnemers

Bijlage 2: Grafiek overzicht deelnemers leeftijden en gender vs BRP

Bijlage 3: Grafiek overzicht type deelnemers

